

Kredit-modul tizimida musiqiy fanlardan mustaqil ta'limni tashkil etish va uni o'qitish samaradorligini oshirish metodikasi

G'ulomjon Olimjonovich Toshmatov
Namangan davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida bosqichma-bosqich joriy etilayotgan kredit-modul tizimi sharoitida musiqiy fanlardan mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etish, uni rejalashtirish va natijalarini baholash masalalari ilmiy-nazariy hamda ijodiy-pedagogik yondashuv asosida yoritiladi. Tadqiqotda musiqiy ta'lim jarayonining o'ziga xos jihatlari, xususan, ijrochilik amaliyoti, eshitish qobiliyati, tahliliy tafakkur, ijodiy fikrlash va reflektiv faoliyat omillari hisobga olingan holda mustaqil ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi metodik mexanizmlar asoslab beriladi. Kredit-modul tizimi doirasida talabaning o'quv yuklamasi, mustaqil o'rganish faoliyati, raqamli pedagogik vositalar, refleksiv baholash va kompetensiyaviy yondashuvning o'zaro uyg'unlashuvi asosida musiqiy fanlarni o'qitishning zamonaviy modeli tavsiflanadi.

Kalit so'zlar: kredit-modul tizimi, mustaqil ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv, ijodiy tafakkur, refleksiya, raqamli pedagogika, baholash

Methods for organizing independent education in music subjects and increasing the effectiveness of its teaching in the credit-module system

Gulomjon Olimjonovich Toshmatov
Namangan State Pedagogical Institute

Abstract: This article discusses the issues of organizing independent education in music subjects, planning it and evaluating its results in the context of the credit-module system being gradually introduced in higher educational institutions based on a scientific-theoretical and creative-pedagogical approach. The study substantiates methodological mechanisms that serve to increase the effectiveness of independent education, taking into account the specific aspects of the music education process, in particular, performance practice, auditory skills, analytical thinking, creative thinking and reflective activity factors. A modern model of teaching music subjects within the credit-module system is described based on the mutual integration of student workload,

independent learning activities, digital pedagogical tools, reflexive assessment and a competency-based approach.

Keywords: credit-module system, independent learning, competency-based approach, creative thinking, reflection, digital pedagogy, assessment

Bugungi globallashuv va ta'lim tizimidagi tub islohotlar sharoitida oliy ta'lim mazmuni va natijalariga bo'lgan talablar sifat jihatidan yangilanmoqda. Xususan, kredit-modul tizimining joriy etilishi ta'lim jarayonida talabanning faolligini oshirish, uning mustaqil o'rganish faoliyatini yetakchi omil sifatida shakllantirishga qaratilgan zamonaviy yondashuv sifatida namoyon bo'lmoqda. Ushbu tizim doirasida talaba bilimni tayyor holda qabul qiluvchi subyekt emas, balki uni izchil o'zlashtiruvchi, tahlil qiluvchi va amaliyotga tatbiq etuvchi faol ishtirokchi sifatida qaraladi. Ayniqsa, musiqiy fanlar o'zining murakkab, ko'p komponentli va ijodiy tabiatiga ko'ra mustaqil ta'limni puxta ilmiy-metodik asosda tashkil etishni taqozo etadi. An'anaviy auditoriya mashg'ulotlariga asoslangan ta'lim modeli musiqiy fanlarda talabanning individual qobiliyatlari, ijodiy izlanishlari va reflektiv fikrlash imkoniyatlarini to'liq ro'yobga chiqarishga har doim ham yetarli sharoit yaratib bera olmaydi. Shu bois kredit-modul tizimi doirasida musiqiy fanlardan mustaqil ta'limni samarali tashkil etish masalasi zamonaviy ilmiy-pedagogik muammolardan biri sifatida dolzarblik kasb etmoqda. Bu jarayonda mustaqil ta'lim faqatgina auditoriyadan tashqari bajariladigan vazifalar majmui sifatida emas, balki talabanning shaxsiy va kasbiy rivojlanishini ta'minlovchi strategik faoliyat turi sifatida talqin etilishi lozim. Kredit-modul tizimining asosiy mohiyati o'quv jarayonini aniq belgilangan kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirishdan iborat bo'lib, auditoriya mashg'ulotlari va mustaqil ta'lim o'zaro uzviy bog'liq holda tashkil etiladi. Musiqiy fanlarda bu yondashuv alohida ahamiyatga ega, chunki mazkur fanlar doirasida faqat nazariy bilimlarni egallash yetarli bo'lmay, balki amaliy ijrochilik ko'nikmalari, eshitish madaniyati, musiqiy tafakkur va estetik didni shakllantirish talab etiladi. Talabanning auditoriyadan tashqari vaqtda olib boradigan mustaqil mashg'ulotlari ushbu sifatlarning barqaror rivojlanishida hal qiluvchi omil hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, mustaqil ta'lim jarayoni talabanning ongli ravishda rejalashtirilgan ijodiy faoliyati sifatida qaralishi lozim.

Musiqiy fanlardan mustaqil ta'limni tashkil etishda fanlarning ichki mazmuni va metodik xususiyatlarini hisobga olish muhimdir. Jumladan, musiqa nazariyasi, solfedjio, garmoniya va musiqa tarixi kabi fanlarda mustaqil ta'lim asosan tahliliy, mantiqiy va reflektiv faoliyatni rivojlantirishga yo'naltirilsa, ijrochilik yo'nalishidagi fanlarda amaliy mashqlar, texnik mahorat va badiiy talqin masalalari ustuvor ahamiyat kasb etadi. Kredit-modul tizimi mazkur jarayonni modul asosida rejalashtirish imkonini berib, har bir modul doirasida aniq kompetensiyalarni shakllantirishni

nazarda tutadi. Talabaning mustaqil ishlari mazkur kompetensiyalar bilan bevosita bog'lanishi natijasida o'quv faoliyati maqsadli va anglangan xarakter kasb etadi.

Mustaqil ta'lim samaradorligini ta'minlashda metodik aniqlik va pedagogik yo'naltiruv muhim omil sanaladi. Kredit-modul tizimida o'qituvchi an'anaviy bilim beruvchi roldan ko'ra, ko'proq yo'naltiruvchi, maslahat beruvchi va jarayonni muvofiqlashtiruvchi sifatida faoliyat yuritadi. Musiqiy fanlarda bu yondashuv talabaning individual ijodiy yo'lini aniqlash, uning mavjud imkoniyatlarini tahlil qilish va shunga mos mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqish orqali namoyon bo'ladi. Natijada differensial va individual yondashuv mustaqil ta'lim metodikasining yetakchi tamoyillaridan biriga aylanadi. Raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayoniga keng joriy etilishi kredit-modul tizimida musiqiy fanlardan mustaqil ta'limni sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqmoqda. Turli onlayn platformalar, audio va video materiallar, raqamli notalar hamda interaktiv dasturlar talabaning mustaqil o'rganish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytiradi. Talabaning o'z ijrosini yozib olish, uni mustaqil tahlil qilish, turli ijrochilik talqinlarini qiyoslash yoki musiqa tarixiga oid manbalarni mustaqil o'rganishi uning tanqidiy va ijodiy tafakkurini rivojlantiradi. Bunday faoliyat mustaqil ta'limning mazmunini boyitib, uning samaradorligini oshiradi.

Mustaqil ta'lim natijalarini baholash masalasi kredit-modul tizimida alohida metodik yondashuvni talab etadi. An'anaviy yakuniy nazorat shakllari musiqiy fanlarda mustaqil faoliyat natijalarini to'liq aks ettira olmasligi sababli reytingli, jarayonli va reflektiv baholash usullaridan foydalanish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Talabaning mustaqil ishlari portfeli, ijodiy loyihalari, yozma va og'zaki tahlillari hamda ijro yozuvlari baholashning muhim mezonlariga aylanishi mumkin. Bunda baholash nazorat vositasi bilan bir qatorda rivojlantiruvchi pedagogik mexanizm sifatida xizmat qiladi. Musiqiy fanlardan mustaqil ta'lim jarayonida refleksiya alohida pedagogik ahamiyat kasb etadi. Talabaning o'z o'quv faoliyatini tahlil qilishi, erishilgan natijalarni baholashi va keyingi rivojlanish yo'nalishlarini belgilashi ta'lim jarayonining ongli va samarali kechishini ta'minlaydi. Kredit-modul tizimi reflektiv yondashuvni amalga oshirish uchun qulay sharoit yaratadi, chunki har bir modul yakunida o'z-o'zini baholash va xulosa chiqarish nazarda tutiladi. Musiqiy ta'limda refleksiya jarayoni ijodiy tafakkur bilan uzviy bog'liq bo'lib, talabaning shaxsiy badiiy pozitsiyasini shakllantirishga xizmat qiladi.

Kredit-modul tizimi sharoitida musiqiy fanlardan mustaqil ta'limni samarali tashkil etish kompleks, tizimli va ilmiy asoslangan yondashuvni talab etadi. Mustaqil ta'limni qo'shimcha yuklama emas, balki talabaning shaxsiy va kasbiy rivojlanishining yetakchi omili sifatida talqin etish zarur. Metodik aniqlik, individual yondashuv, raqamli texnologiyalar hamda reflektiv va kompetensiyaviy baholash usullarining

uyg'unligi musiqiy ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqib, ijodiy fikrlovchi va raqobatbardosh mutaxassisni shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Tajiboyev, E. (2025). O 'ZBEK MILLIY QADRIYATLARINING TARIXIY MEROSI VA ZAMONAVIY JAMIYATDAGI O 'RNI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3).
2. Tajiboev, E. (2025). ORGANIZATION OF AN OUT-OF-CLASS MUSIC CLUB IN COMPREHENSIVE SECONDARY SCHOOLS. Развитие и инновации в науке, 4(2), 13-16.
3. Tajiboev, E. (2025). THE IMPORTANCE OF MUSIC IN FORMING THE SPIRITUAL AND MORAL WORLDVIEWS OF STUDENTS. Инновационные исследования в науке, 4(2), 9-13.
4. Tajiboev, E. M. (2024). Professional Factors of the Process of Preparing Young Singers for Ensemble Performance. International Journal of Formal Education, 3(12), 68-71.
5. Tadjibayev, E. (2021). The Effectiveness Of Transformational Trends In The Use Of Pedagogical Technologies In The Formation Of National Musical Hearing Skills Among Students. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 3(05), 145-149.
6. Sarsenbaevich, K. J., & Kuanyshovna, I. Z. (2023). Modern Approaches in Music Education and its Peculiarities. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN, 4(10), 23-26.
7. Tajiboev, E. M. (2021). ALLA RUMOR IN LISTENING TO NATIONAL AND CLASSICAL MUSIC IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS (4TH CLASS III QUARTER). In EUROPEAN RESEARCH (pp. 158-160).
8. Sotiboldieva, K. R., & Odilovna, O. G. (2022). Theoretical Bases of Teaching Local Styles and their Essence in Music Lessons. Central Asian Journal of Social Sciences and History, 3(1), 1-6.
9. Odilova, G., & Murodullayeva, N. (2022). Features of the morphometric parameters of the light-refracting parts of the eye and the elements of the fundus in children of the second period of childhood with diabetes mellitus and myopia. Science and innovation, 1(D8), 309-324.
10. Odilova, G. (2025, October). FACTORS OF DEVELOPING THE 1ST RHYTHM PERCEPTION IN MUSIC EDUCATION STUDENTS: METHODS OF DETERMINATION BASED ON PRIORITY FOR MULTISENSORY EDUCATION. In International Conference on Arts, Society & Humanities (Vol. 1, No. 1, pp. 27-29).

11. Juraboeva, M. J. K., & Odilova, G. O. (2021). MUSIC TRADITIONS OF THE UZBEK PEOPLE. CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS, 2(12), 115-118.
12. Nabievna, A. A. (2021). The role of youth in society's economic development. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(7), 211-214.
13. Asraqulova, A. (2025). MAKTABGACHA TA'LIM YOSHIDAGI BOLALAR TARBIYASIDA MUSIQIY TARBIYANING O'RN'I. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 348-351.
14. Asrakulova, A. (2025). ECONOMIC VIEWS OF ABU NASR FORABI. Инновационные исследования в науке, 4(2), 65-68.
15. Nabievna, A. A. (2025). ECONOMIC THOUGHTS OF YUSUF KHOS KHOJIB. Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research, 3(2), 212-214.
16. Asrakulova, A. (2025, February). HISTORICAL-PHILOSOPHICAL AND PUBLIC ADMINISTRATION ISSUES IN NIZAMULMULK'S "SIYOSATNOMA". In Международная конференция академических наук (Vol. 4, No. 2, pp. 85-88).
17. Nabievna, A. A. (2022). PHILOSOPHICAL DETERMINISTIC PARADIGMS OF ECONOMIC POLICY.
18. Asrakulova, A. (2024). THEORETICAL ISSUES ON THE FORMATION OF THE ECONOMIC THINKING OF YOUTH. Наука и технология в современном мире, 3(10), 38-41.
19. Асракулова, А. (2022). Факторы развития экономического мышления молодежи в годы третьего возрождения. Общество и инновации, 3(8/S), 157-162.
20. Асракулова, А. (2022). Факторы развития экономического мышления молодежи в годы третьего возрождения. Общество и инновации, 3(8/S), 157-162.
21. Ташматов, М. Г. (2021). К вопросу о методике постановки голоса. Проблемы современной науки и образования, (5-1 (162)), 59-61.
22. Toshmatov, G. U., & Sharopova, S. D. (2025). MULTIMEDIYA TEXNOLOGIYALARI ORQALI MUSIQA TA'LIMINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODUKASI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 491-493.
23. Toshmatov, G. (2025). KREDIT MODUL TIZMIDA TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM BO'YICHA KREATIV FAOLIYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH. Research Focus, 4(Special Issue 3), 244-252.
24. Toshmatov, G. U., & To'raboyeva, M. (2025). UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA SINFDAN TASHQARI MUSIQA TO'GARAKLARI VA ULARNING MAQSAD VA VAZIFALARI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 494-498.
25. Toshmatov, G. U. (2025). MUSIQA TA'LIMIDA MUSTAQIL TA'LIM FAOLIYATLARI ORQALI TALABALARNING KASBIY-IJODIY

MAHORATLARINI RIVOJLANTIRISH. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 489-490.

26. Toshmatov, G. U., & Qambarova, N. (2025). MAKTABGACHA TA'LIMDA MUSIQA MASHG'ULOTLARINI OLIB BORISHDA PEDAGOGIK INNOVATSION YONDASHUVLAR. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 513-515.

27. GULOMJON, T., & JOBIRKHAN, G. (2020). THE ROLE OF INTERACTIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF MUSIC EDUCATION. THE AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE AND EDUCATION INNOVATIONS Учредители: The USA Journals, 2(12), 205-208.

28. Oktabrov, M. A. (2025, December). Ways to enhance students' artistic and aesthetic taste in fine arts lessons. Claritas Conference Platform, 3, 8–12.

29. Oktabrov, M. A. (2025). The emotional expression of artists through colors and the psychological effect of colors in artworks. European Review of Contemporary Arts and Humanities, 1(4), 30–34.

30. Oktabrov, M. A. (2025). Innovatsion yondashuv asosida bolalarni dekorativ rasm chizishga o'rgatishning didaktik ahamiyati. IMRAS, 8(6), 142–147.

31. Oktabrov, M. A. (2025). Natyurmort tuzish va uni tasvirlash usullari. Intellectual Education Technological Solutions and Innovative Digital Tools, 3(33), 75–80.